

Pels camins de l'Alt Camp

*A l'entorn
de Montagut
i el puig Formigosa*

Text i fotografia: Enric Fonts i Ferrer
Revisió lingüística: Pep M. Canela i Cunillera
i Servei de Català de l'Alt Camp
Mapa: Institut Cartogràfic de Catalunya
Coordinació: Servei Comarcal de Turisme
del Consell Comarcal de l'Alt Camp

Nota: Qualsevol descripció fixada en un mitjà escrit queda limitada en un espai i en un temps concret. La pròpia evolució del paisatge i l'activitat humana faran que algunes de les explicacions puguin perdre vigència en el decurs del temps.

1. A l'entorn de Montagut i el puig Formigosa

L'excursió comença a l'església de Sant Jaume de Montagut, antiga parròquia que havia arribat a aplegar fins a uns cinc-cents feligresos, procedents de masos escampats per la muntanya que conformaven el terme de Montagut. Fins no fa massa estava gairebé abandonada, però d'un temps ençà s'ha recuperat de l'oblit que patia des del seu desnonament, a mitjan segle XX, gràcies a la restauració i a l'enderroc de la casa rectoral adossada, que en cobria una part. També hi ha contribuït l'arranjament del camí que hi mena. Partint, doncs, de l'església, seguirem el camí que, planejant, ressegueix la serra d'Àncosa per la solana, una mica per sota la carena. Passarem a tocar de l'estany i de les restes de les cases de Formigosa, assentades al mig del collet del Vent, des d'on es domina la vall de Bonany i la d'Esblada. Arribats al coll del Pinar de la Costa, girem cap a la plana de la Rovira Seca, tot i que l'espessa vegetació no ens deixarà veure la panoràmica. Aviat, però, retornem en la direcció de Montagut, ara per la vessant obaga, amb bells exemplars de boix grèvol, rojalets i alzines. Sense ni adonar-nos-en ens veurem coronant el cim del puig Formigosa, a 1.002 metres d'alçada, on no ens cansarem de mirar el ventall de tons que forma el paisatge. Un sender ens porta ràpidament a tocar el collet del Vent, des d'on refarem el camí d'anada.

Tota la caminada, fàcil i lleugera, és un gaudir de la natura en tots els sentits: la vista es recrea en els paisatges oberts, l'olfacte s'omple de les olors del bosc humit, l'oïda s'asserena amb el so del silenci, el gust pot assaborir una de les millors aigües de la contrada i el tacte pot notar les diferents textures de l'esponjosa molsa o de les fines i alhora punxants fulles del grèvol. Una excursió per gaudir-ne tranquil·lament i de la qual en quedareu gratament sorpresos.

Estany de Formigosa

1. A l'entorn de Montagut i el puig Formigosa

Per accedir a l'església de Sant Jaume de Montagut podem fer-ho des de Querol, pel camí rural asfaltat, o bé des de Santes Creus, per la TV-2441 fins al coll de la Creueta, i continuar pel mateix camí rural asfaltat, que també ens portarà al coll de Montagut. Aquí girem per una pista enquitranada que ens deixarà davant de l'església. Podem aparcar-hi el vehicle.

Temps

0:00 0:00
Parcial Total

Distància

0,000 0,000
Parcial Total

Església de Sant Jaume de Montagut (800 m). Situada al vessant nord de la muntanya, ha estat restaurada recentment. L'edifici, amb l'absis poligonal de volta de creueria,

Pels camins de l'Alt Camp

manté el portal de tres arcs de mig punt. La casa rectoral, que tapava la vista de la portalada, va ser enderrocada. A mitjan segle XIX, Montagut formava municipi amb Querol; l'integraven sis cases esparses que produïen vi i llegums i disposaven de molí fariner.

Sortim de l'esplanada del davant de l'església, per la pista asfaltada que ens ha portat fins aquí.

0:02 0:02

0,100 0,100

Coll de l'església de Montagut. Deixem el vial asfaltat i girem a la dreta, al nord-est, ara ja per camí de terra. Anirem acompanyats pels senyals blancs i vermells del sender de gran recorregut GR 172, que en la nostra direcció es dirigeix cap a Mediona i, en la direcció contrària, a Santes Creus. També trobem els senyals blancs i grocs del sender de petit recorregut PR-C 2 que, per la pista enquitranada, arriba fins a Querol (a una horeta i mitja escassa) i tot seguit baixa vers al llit del riu Gaià per remuntar-lo fins al poble de Pontils, on enllaça amb el GR 7. Per completar tot el recorregut hauríem de destinar-hi unes tres hores i tres quarts, però actualment hi ha alguns trams, entre Santa Perpètua i el molí de Seguer, que estan totalment envaïts per la vegetació.

0:04 0:06

0,300 0,400

Esplanada. Des d'on parteixen diverses pistes, bàsicament destinades a la prevenció d'incendis. Seguim per la nostra, que és molt més ampla i fressada, seguint l'ample lloc carener per un bosc esclarissat de pinedes.

Portalada de l'església de Sant Jaume de Montagut

1. A l'entorn de Montagut i Formigosa

Itinerari complet

Accés en vehicle

Temps 1 h 37'

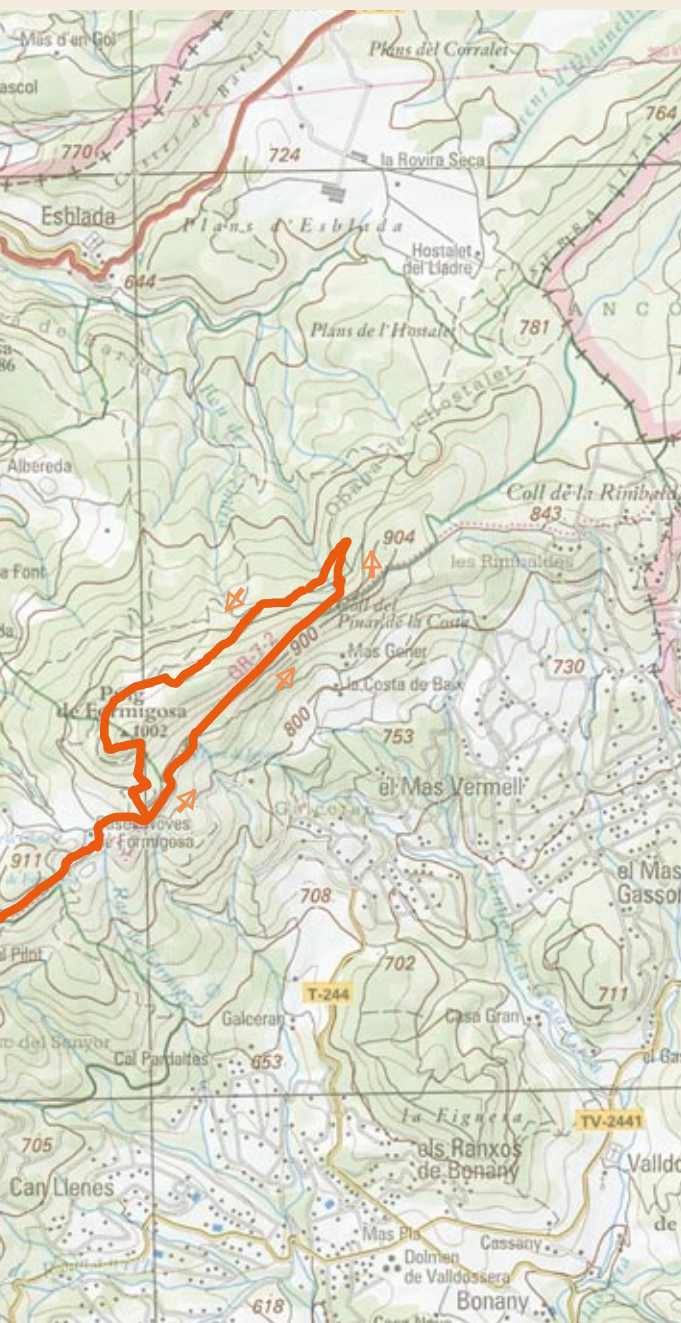
Dificultat

6,400 km

Distància

1. Montagut i Formigosa

Cases Noves de Formigosa

0:15 0:21

1,100 1,400

Camí a la dreta. Amb una direcció prohibida. Evidentment l'oblidem, i també algun altre rastre que veiem una mica més enllà, al mateix costat, i que sembla que porti a l'estany de Formigosa, que entreveiem una mica per sota nostre.

0:05 0:26

0,300 1,700

Bifurcació. Anem a l'esquerra. El trencall de la dreta, que ràpidament es torna a bifurcar, ens acosta, també per la dreta, a l'estany de Formigosa. És una gran bassa artificial que recull les aigües dels contorns per abastir les urbanitzacions ubicades al peu de la muntanya. Per l'esquerra faríem cap a la carretera T-244, a l'inici de la urbanització de Mas Vermell.

0:01 0:27

0,100 1,800

Les Cases Noves de Formigosa. Passem per entremig de les poques restes que queden dels corrals. Som al collet del Vent (864 m). Continuem endavant cap al nord-est. La pista està plena de roderes ja que en temps de pluja es formen grans bassals d'aigua que perduren força dies.

Pel darrere dels enderrocs de l'esquerra, que són els que conserven més fesomia de casa, al costat d'un magnífic exemplar de roure solitari, surt un camí carreter que davalla fins al llogaret d'Esblada.

Pels camins de l'Alt Camp

0:02 0:29

0,100 1,900

Corriol a mà esquerra. Seguim per la pista. Abandonem aquest sender, que neix entre el bosc i les parades de conreu que ocupen el collet i que, per la cara solana, puja al cim de Formigosa. Nosaltres l'utilitzarem de baixada, una vegada haguem circumdat l'allargat crestall del puig Formigosa, al qual ascendirem pel vessant nord, de pendent més suau.

0:03 0:32

0,200 2,100

Tomb i bifurcació. La pista fa un tomb pronunciat i els cotxes hi han fet una dreuera per evitar-lo. Immediatament trobem una bifurcació i girem a l'esquerra. El bosc és ara molt més frescal i variat, amb pins rojals, pinasses, alzines, roures, ginebrons, savines, etc.

0:09 0:41

0,600 2,700

Font del Jovany. En una placeta a l'esquerra, a tocar del camí, hi ha aquesta font d'aigua fresca i boníssima; és un indret ideal per fer una parada i gaudir del silenci que envolta el bell paratge. Continuem per la pista que, a uns cinquanta metres, es bifurca; nosaltres prenem el ramal de l'esquerra.

0:18 0:59

1,200 3,900

Coll del Pinar de la Costa (900 m). Un centenar de metres abans hem deixat, a l'esquerra, un camí de desemboscar poc fressat. Al mig de la collada trobem un encreuament de camins; escollirem el de l'esquerra, que, en direcció nord, co-

Font del Jovany

1. Montagut i Formigosa

mença a davallar. Aquí abandonem les marques del GR 172, que ens conduïrien, serra d'Ancosa enllà, fins a Mediona en qüestió d'unes quatre hores de marxa. Ara ens acompanyen els senyals blancs i grocs del petit recorregut PR-C 3.

0:05 1:04

0,300 4,200

Cruïlla. Prenem el camí planer de l'esquerra cap al sud-oest. A partir d'ara deixem les marques del sender, que continuen recte cap al nord i fan cap a Sant Magí de la Brufaganya, a unes dues hores i mitja des d'aquest punt. Uns dos-cents metres més endavant tornem a trobar una bifurcació molt semblant i procedim de la mateixa manera. Som a la cara obaga de la serra i pertot s'observa la frescor del bosc. Trobem uns bons exemplars de boix grèvol (*Ilex aquifolium*), un arbre perennifoli que pot arribar a uns vuit metres d'alçada. Floreix cap al juny, i a l'octubre dóna els fruits, vermells, típics de l'ornamentació nadalenca, que aguanten tot l'hivern. És un arbre escàs, i el fet que serveixi de refugi i aliment a molts animals fa que sigui una espècie protegida.

0:10 1:14

0,700 4,900

Enforcall de camins. Agafem el de pujada, a l'esquerra. L'altre continua coster avall cap a Esblada, per on passa la carretera C-37 de Valls a Igualada. Iniciem una pujada bastant pronunciada que, en qüestió de quatre-cents metres, ens portarà al lloc de la carena. Així que anem guanyant altura, el bosc va canviant l'aspecte humit per tornar-se més sec i aspre, amb presència d'alzines i coscolls. Així mateix, el sòl que trepitgem cada vegada va sent més pedregós i deixem enrere el camí de terra, i a voltes d'argila, de petja més fàcil i còmoda.

0:15 1:29

1,000 5,900

Cim del puig Formigosa (1.002 m). Després de carenejar uns tres-cents metres per la pista envoltats d'una vegetació espessa que ens tapa pràcticament la vista, arribem al punt més alt del puig de Formigosa, a 1.002 metres d'alçada. Poc abans d'arribar al cim, cal que ens girem d'esquena per contemplar la bella silueta de les muntanyes de Montserrat retallades a l'horitzó. Si no fos per una barra metàl·lica al damunt de la qual hi ha col·locat un pessebre, fóra molt difícil de saber exactament on és el lloc més alt ja que no hi ha cap vèrtex geodèsic que ho indiqui. De fet, el puig de Formigosa,

Cim del puig Formigosa

tot i ser un pèl més elevat que el seu veí, Montagut (964 m), no gaudeix ni de bon tros de les perspectives que es poden albirar des d'aquest altre punt.

Continuarem pel fil de la serra uns cent metres més enllà, cap a l'oest, fins on fineix la pista. Ara sí que se'ns obre una bona panoràmica: cap a la banda de migdia, la capçalera de la riera de Marmellar, amb les urbanitzacions a primer terme; més enllà, el castell de Selma i la serra del Montmell, i, al fons, la Mediterrània. Cap a ponent, el con inconfusible de Montagut i, darrere seu, les muntanyes de Prades; entremig, la gran plana del Camp de Tarragona.

0:02 1:31

0,100 6,000

Sender. La pista acaba en una petita placeta; llavors hem de desgrimpar uns pocs metres pel rocam del carener cap al sud, per un sender que en un primer moment és força dret. El corriol està ben trillat i s'obre pas entre un espès garrigar, marcat recentment amb senyals de pintura de color blanc i verd a les pedres i als arbres. De tant en tant, trobem alguna fita de pedra que encara perdura de quan aquesta era l'única manera de senyalitzar els recorreguts a la muntanya. Així que anem perdent altura, el sender suavitza el seu pendent. Alguns marges de pedra que anem deixant enrere posen de manifest que estem creuant antics bancals de conreu, ara guanyats pel bosc, que cada vegada es va fent més espès. Arribats ja a la part més planera, caminarem entre el bosc i les parades de conreu que ocupen el collet del Vent.

0:06 1:37

0,400 6,400

Pista (866 m). Saltem a la pista per on hem passat abans i, cap a la dreta, anirem cap a les Cases Noves de Formigosa i, refent el camí d'anada, retornarem a l'església de Sant Jaume de Montagut, a mitja hora de camí.

Consell Comarcal de l'Alt Camp

Passeig de l'Estació, 42, baixos • 43800 Valls
Tel. 977 60 62 87 • Fax 977 61 30 71
www.altcamp.cat
consell@altcamp.cat

Regió de Turisme
de la Diputació de Tarragona

Alt Camp • Costa de Barberà • Urgell

Generalitat de Catalunya
Servei d'Ocupació de Catalunya

Unió Europea

Fons Social Europeu

Consell Comarcal
de la Conca
de Barberà

Museu d'Història
de Catalunya

CONSELL COMARCAL
DE L'URGELL

Diputació de Lleida

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

MINISTERIO
DE AGRICULTURA, PESCA
Y ALIMENTACIÓN

Consorci
de desenvolupament
de l'Alt Camp

